

PROPOSTES PER A L'AULA

SEXE(S) I GÈNERE(S). IDENTITATS I PODER EN CULTURES DEL MÓN.

L'objectiu principal d'aquestes activitats és oferir una mirada més àmplia, mostrar i reflexionar al voltant de diversos exemples que ens mostren que no hi ha una manera única o universal de construir i entendre el sexe i el gènere.

ABANS DE LA VISITA...

Activitat 1. El sexe i el gènere

Al llarg de l'activitat al museu parlarem sobre com es construeixen els conceptes de sexe i de gènere en diferents cultures del món. Per això us volem preguntar... sabeu quina diferència hi ha entre el sexe i el gènere?

- A continuació us deixem les definicions que en fa el DIEC. Per grups, reflexioneu sobre els conceptes *sexe* i *gènere*: què en penseu s'aquestes definicions?
- Després, poseu-ho en comú amb la resta de companys i companyes, i, si ho veieu oportú, proposeu-ne noves definicions.

SEXE

Conjunt de les peculiaritats bioquímiques, fisiològiques i orgàniques que divideixen els individus d'una espècie en mascles i femelles i fan possible entre ells, mitjançant els adequats processos de conjugació o fecundació, una periòdica modificació de la informació genètica.

GÈNERE

Sexe en funció dels trets, dels rols i de les funcions que li són culturalment associats.

Activitat 2. Els rols sexuals i les identitats de gènere a la nostra societat

A cada un dels sexes i dels gèneres se'ls associen diferents trets i rols socials. Aquests varien en funció de l'època i de la societat en la que ens trobem. Així, diem que la distinció que fem entre allò femení i allò masculí està marcada socioculturalment.

- Al document de "materials complementaris" us proposem un seguit d'imatges d'obres d'art clàssiques de les societats occidentals.
- Quines emocions ens desperten? Quines característiques s'ha associat a allò que és masculí o femení? Quines d'elles continuen presents i quines hem superat?

ALTRES RECURSOS ADDICIONALS QUE PODEN SER D'INTERÉS

Activitat 3. Els rols sexuals i les identitats de gènere en altres societats

Al museu veurem exemples de diferents cultures del món. Als anys 1930, l'antropòloga americana Margaret Mead va ser la primera en parlar de rols sexuals en altres cultures, en concret de les societats arapesh, mundugumor i tchambuli.

- Llegiu l'extracte de l'estudi de Margaret Mead que trobareu a continuació.
- Descriviu quins eren els rols sexuals i les identitats de gènere en la societat americana dels anys 30 que Mead descriu al text i quines principals diferències va establir amb els de les societats arapesh, mundugumor i tchambuli.

[...] ni els arapesh ni els mundugumor han desenvolupat un contrast de personalitat entre l'un i l'altre sexe. L'ideal d'home arapesh és el d'un home pacífic i comprensiu que està casat amb una dona com ell; el dels mundugumor és un home violent i agressiu, amb una dona de caràcter similar. Però a la tercera tribu que hem estudiat, la dels tchambuli, trobem unes actituds en relació al sexe que són precisament el revers de les que predominen a la nostra cultura: allà la dona és la que domina, ordena i és freda emocionalment, mentre que l'home es mostra sotmès i és depenent. Amb aquestes dades, la conclusió és evident: si aquestes actituds que considerem aquí típicament femenines (la passivitat sexual, la sensibilitat i la disposició per cuidar afectuosament els nens) són assignades al sexe masculí en una tribu i tant als homes com a les dones en una altra, no hi ha cap base per relacionar aquestes actituds amb el sexe. (...) Les dades que hem reunit ens indiquen que la majoria dels trets de personalitat que a occident considerem masculins o femenins, estan units al sexe biològic de manera tan laxa com ho poden estar la vestimenta, els modals o el pentinat assignat a cada sexe, segons la societat i l'època (...) de manera que ens veiem obligats a concloure que la naturalesa humana és increïblement modelable i es conforma de maneres molt diferents depenent de les condicions culturals vigents.(...)

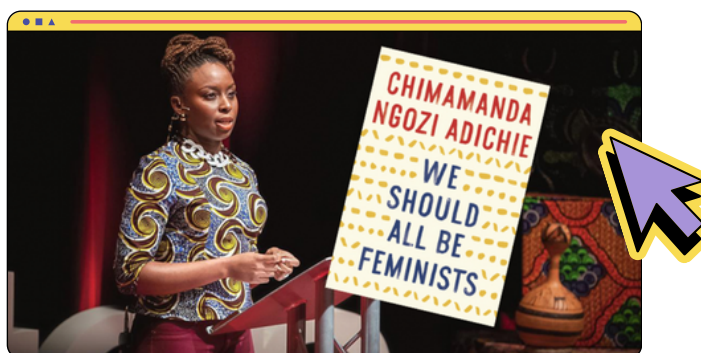
M. Mead (1938), *Sexe i temperament en tres societats primitives*.

DESPRÉS DE LA VISITA...

Activitat 4. "La cultura no fa la gent. La gent fa la cultura."

Chimamanda Ngozi Adichie és una autora nigeriana (de l'ètnia igbo) considerada com una de les novel·listes més destacades en la literatura africana. En els seus llibres tracta temes com el sexe, el gènere i la classe.

- Un dels seus llibres més famosos està basat en la xerrada TEDx "[Tothom hauria de ser feminista](#)". Us proposem que n'escolteu un fragment (s'hi poden posar subtítols traduïts), des del minut 25:41 fins el minut 30:15.*
- Obriu un debat a partir de les seves paraules: hi esteu d'acord? La seva realitat és igual a la vostra? Què la fa igual i/o diferent?...

[Tothom hauria de ser feminista](#). TEDxEuston (2012)

*PODEU LLEGIR-NE EL FRAGMENT EN CATALÀ EXTRET DEL LLIBRE A LA PÀGINA 05 DEL DOSSIER.

1

Activitat 5. Altres cultures més enllà del museu

Tot i viure en una societat binària, hem vist al llarg de la visita que no totes les societats tenen només dos gèneres i que hi ha més possibilitats de ser més enllà de ser un home o una dona.

- Feu cinc grups i escolliu, cadascú, un dels vídeos que us proposem a l'apartat de recursos.
- Cada grup ha de veure i analitzar cada vídeo: de quines cultures ens parlen? Quins gèneres hi ha a la seva societat? Quins són els rols de cada un d'ells?
- Poseu-ho amb comú amb la resta del grup-classe.

ELS VÍDEOS PER A FER L'ACTIVITAT ELS TROBAREU A L'APARTAT DE RECURSOS I SÓN ELS SEGÜENTS

2 3 4 5 6

ALTRES RECURSOS ADDICIONALS QUE PODEN SER D'INTERÉS

3 4 5

Activitat 6. Matriarcats

Durant la visita i el taller hem conegut alguns exemples sobre com s'organitzen les societats a partir del gènere, però més enllà de les cultures representades al museu, hi ha altres societats que s'organitzen de manera totalment diferent al que coneixem.

- Busqueu i investigueu sobre altres societats on el poder no el tinguin únicament els homes.

ALTRES RECURSOS ADDICIONALS QUE PODEN SER D'INTERÉS

6 7 8 9

**FRAGMENT. Adichie, C.N. (2016 [2012]). *Tothom hauria de ser feminista*.
Fanbooks: Barcelona. Pàg. 48-51.**

1

El gènere i la classe són dos conceptes diferents. Els homes pobres encara conserven el privilegi de ser homes, tot i que no tenen els privilegis de ser rics. Parlant amb homes negres, he après molt sobre sistemes d'opressió i com poden ser cecs els uns respecte als altres. Una vegada parlava de qüestions de gènere i un home em va dir: «Per què has de parlar com a dona? Per què no ho fas com a ésser humà?». Aquesta mena de preguntes és una manera de silenciar les experiències específiques d'una persona. Lògicament, soc un ésser humà, però a la vida em passen coses concretes perquè soc una dona. Per cert, aquest mateix home sovint parlava de la seva experiència com a home negre. (A la qual cosa segurament hauria d'haver respost: per què no parles de les teves experiències com a home o com a ésser humà? Per què ho fas com a home negre?).

Així que, no, aquesta conversa tracta sobre el gènere. Alguns diran: «Oh, però si les dones tenen l'autèntic poder: el poder de sota». (És una expressió nigeriana per a una dona que utilitza la seva sexualitat per obtenir coses dels homes.) Però el poder de sota no és cap poder, perquè una dona amb poder de sota no és realment poderosa; simplement té una bona via d'accés per obtenir poder d'una altra persona. Però, llavors, què passa si l'home està de mal humor o malalt o temporalment impotent?

Alguns diuen que les dones estan subordinades als homes perquè és la nostra cultura. Però la cultura canvia constantment. Tinc dues nebodes bessones precioses que tenen quinze anys. Si haguessin nascut fa cent anys, se les haurien endut i les haurien matat. Perquè fa cent anys, la cultura igbo considerava que el naixement de bessons era un mal presagi. Actualment, aquesta pràctica és inconcebible per a tot el poble igbo.

Quin és el sentit de la cultura? En última instància, la cultura té com a finalitat garantir la conservació i la continuïtat d'un poble. A la meua família, soc la filla que més interès té per la història de qui som, les terres ancestrals, la nostra tradició. Els meus germans no hi tenen tant d'interès com jo. Però no hi puc participar, perquè la cultura igbo privilegia els homes i només els membres masculins de la família extensa poden assistir a les reunions en les quals es prenen les decisions importants de la família. Jo no tinc ni veu ni vot. Perquè soc una dona.

La cultura no fa la gent. La gent fa la cultura. Si és cert que no forma part de la nostra cultura el fet que les dones siguin éssers humans de ple dret, aleshores podem i hem de canviar la nostra cultura.

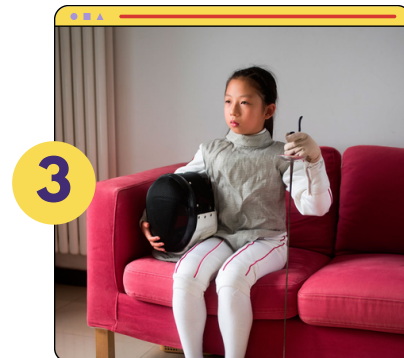
RECURSOS ADDICIONALS: Recursos en línia i articles

**Cómo el machismo marcó
nuestra adolescencia**

**20 anuncios vintage que llevan el
machismo al extremo.**

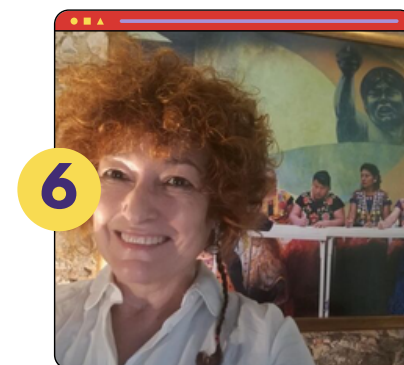
**El género determina nuestras
vidas desde pequeños**

**Niño o niña, hombre o mujer, ¿es
hora de redefinir el género?**

**Ni hombre ni mujer: estas
comunidades han desafiado
históricamente el binarismo de
género**

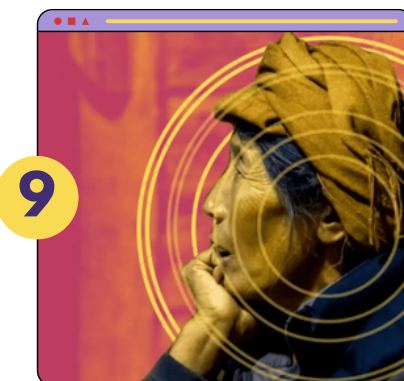
Matriarcados
Anna Boyé

**El reino de las mujeres: una
perspectiva íntima de la etnia
mosuo**

**En esta isla matriarcal europea
prosperan las antiguas
costumbres**

**¿Hubo alguna vez un
matriarcado?**

RECURSOS ADDICIONALS: Vídeos

Margaret Mead: Exploring the Influence of Culture

Muxes - El tercer género mexicano

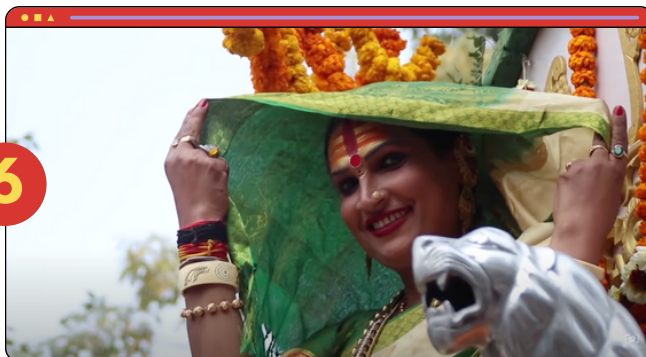
Five Genders?

Gender identity: 'How colonialism killed my culture's gender fluidity'

The gender-fluid history of the Philippines

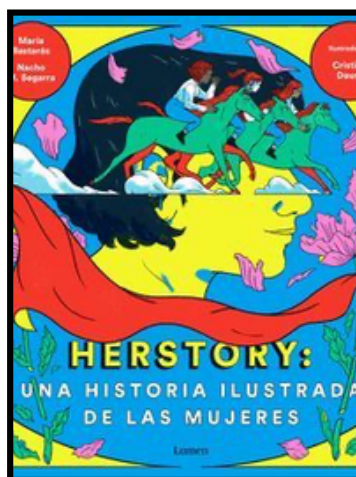
Third gender in India. Hijras, the Kinnars daughters

RECURSOS ADDICIONALS: Llibres

Feminisme per al 99%

Cinzia Arruzza, Tithi Bhattacharya i Nancy
Fraser

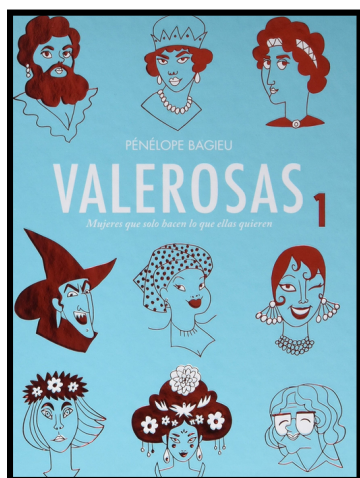
Herstory: la historia ilustrada de las mujeres.

Nacho Moreno Segarra, María Bastarós i
Cristina Daura

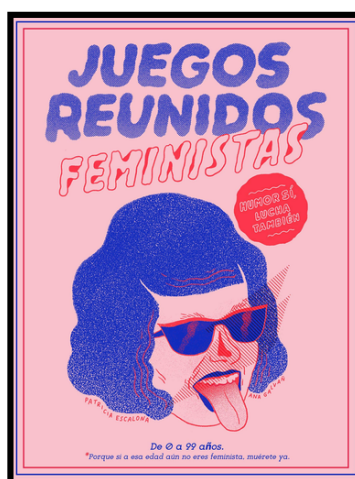
Tothom hauria de ser feminista / Estimada ljeawe! Manifest feminista / Sobre el perill dels tòpics.

Chimamanda N. Adichie

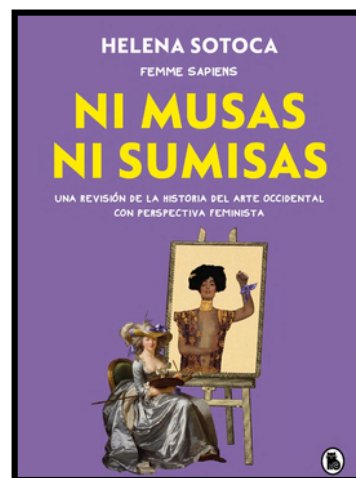
Valerosas (1 & 2)

Pénélope Bagieu

Juegos reunidos feministas.

Ana Galvañ i Patricia Escalona

Ni musas ni sumisas

Helena Sotoca García